

ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ

Μάθημα 2ο

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Έννοια τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησία εἶναι Σῶμα Χριστοῦ. Εἶναι προαιώνια συνδεδεμένη μέ τό Λόγο τοῦ Θεοῦ, πού ἐνανθρώπησε γιά τή σωτηρία μας. Ἄρα ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρχε προαιώνια καί φανερώθηκε στόν κόσμο. Δέν εἶναι μιά ἔνωση ἀνθρώπων (π.χ. σωματεῖο, σύλλογος, ὀργάνωση), πού ἔγινε, γιά νά ἐξυπηρετήσῃ διάφορους κοινωνικούς σκοπούς. Εἶναι *Θεανθρώπινη κοινωνία*, ἔνωση Θεοῦ καί ἀνθρώπων στό Χριστό. Λέγοντας, ἄρα, Ἐκκλησία, ἐννοοῦμε τόν ἴδιο τό Χριστό. Ἐνταξη στήν Ἐκκλησία σημαίνει ἔνωση μέ τό Χριστό καί κοινωνία μέ τόν Τριαδικό Θεό.

Αἰώνιο θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ *Τριαδικός Θεός*. Ὁ Πατήρ θέλησε τήν ἰδρυσὴ τῆς, ὁ Υἱὸς τήν πραγματοποιήσῃ καί τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι, ἀπό τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ «ψυχὴ» καί ἡ δύναμή τῆς. Ὑπάρχει ὅμως μιά προοδευτική διαδικασία στήν ἀποκάλυψη τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Τριαδικός Θεός πρῶτα δημιούργησε τήν *οὐράνια Ἐκκλησία* τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, στήν ὁποία θά καταλήξῃ καί ἡ ἐπίγεια Ἐκκλησία μετὰ τήν ὁλοκλήρωση τῆς πορείας τῆς μέσα στήν ἱστορία.

✓ Πρώτη ἐμφάνιση τῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμο ἦταν ἡ παραδεισιακή κοινωνία τῶν Πρωτοπλάστων. Ἡ πτώση τους διέλυσε τήν πρώτη ἐπίγεια μορφή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πορεία τῆς ὅμως συνεχίστηκε καί μετὰ τήν «ἐξωση» ἀπό τόν παράδεισο, στά πρόσωπα τῶν Δικαίων, ἱσραηλιτῶν καί ἐθνικῶν. Ἀπ' αὐτὴ τήν ἀποψη ὅλοι οἱ πρό Χριστοῦ Δίκαιοι ὑπῆρξαν «μέλη» τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ἔζησαν μέ τήν προσδοκία τοῦ Χριστοῦ.¹

1. Δέν εἶναι, ἄρα, περιεργο ὅτι ὄχι μόνο μορφές τῆς Π. Διαθήκης (Ἀβραάμ, Ἰσαάκ κτλ.), ἀλλὰ καί ἀπὸ τόν ἐθνικὸν κόσμον (Ἡράκλειτος, Πλάτωνας κτλ.) εἰκονίζονται στοὺς Ναοὺς μας ἀνάμεσα στοὺς Ἁγίους.

Ἡ Ἀγία Τριάδα. Ἔργο Ἀνδρέου Ρουμπλιώφ. (1411). Ἡ Ἀγιοτριαδική
κοινωνία εἶναι τό αἰώνιο θεμέλιο καί πρότυπο τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας,
τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ

Μέ την ενανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ ἀρχίζει νέα φάση στήν ἐπίγεια πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ὡς «σῶμα Χριστοῦ», εἶναι ὁ «νέος παράδεισος», πού δέχεται τόν κόσμο στήν ἐν Χριστῷ σωτηρία. Ἡ νέα αὐτή μορφή τῆς Ἐκκλησίας θεμελιώθηκε μέ τό Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ἐμφανίστηκε ὁμως πανηγυρικά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ ζωή στήν Ἐκκλησία ταυτίζεται μέ τή σωτηρία.

Συμβολισμοί καί ὅροι. Ὡς θεανθρώπινη πραγματικότητα ἡ Ἐκκλησία ἐνώνει τό θεῖο καί τό ἀνθρώπινο, τό ἀπειρο καί τό πεπερασμένο, τό φθαρτό καί τό ἀφθαρτο. Εἶναι, ἄρα, μυστήριό πού δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ καί νά ἐκφραστεῖ στήν πληρότητά του. Γι' αὐτό μόνο περιγράφεται, μέ διάφορες συμβολικές ἐκφράσεις-εἰκόνες, πού ὑπογραμμίζουν τή φύση καί τό ἔργο της. Τέτοιους συμβολισμούς γιά τήν Ἐκκλησία βρίσκουμε στήν Ἀγ. Γραφή, ὅπως π.χ. οἰκοδομή-ἄμπελος-σῶμα-κοινωνία, πού δηλώνουν τόν ἐσωτερικό σύνδεσμο Χριστοῦ-πιστῶν. Ἄλλοι ὅροι εἶναι: *βασιλεία Θεοῦ – βασιλεία Χριστοῦ*, πού φανερώνουν τή νέα, μέσα στήν Ἐκκλησία, κοινωνική πραγματικότητα τῆς ἀπόλυτης κυριαρχίας τοῦ Θεοῦ¹. Μέ τούς ὅρους πάλι, *ναῦς* (πλοῖο) ἢ *κιβωτός* δηλώνεται ἡ σωτηρία, πού ἡ Ἐκκλησία προσφέρει. Λέγεται, ἀκόμα, ἡ Ἐκκλησία *πόλις Θεοῦ ζῶντος, Λαός τοῦ Θεοῦ, Λαός ἅγιος, Νέος Ἰσραήλ, ποιμήν, νύμφη, κληρονομία* κτλ. Κάθε ἕνας ἀπό τούς ὅρους αὐτούς φωτίζει μιά πλευρά τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς νά μπορεῖ νά ὀρίσει τήν οὐσία της.

✓ **Ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.** Ἡ ἐκκλησία συνεχίζει τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο. Ὁ Χριστός σώζει ὡς «ὁδός, ἀλήθεια καί ζωή» (Ἰω. 14,6). Τό ἴδιο καί ἡ Ἐκκλησία. Ὡς «ὁδός» ὁδηγεῖ τόν πιστό στόν Τριαδικό Θεό, τόν ἀγιάζει. Ὡς «ἀλήθεια» φανερώνει καί διδάσκει τή θεία ἀλήθεια, φωτίζει. Ὡς «ζωή» ποιμαίνει καί εἰσάγει σέ μιά νέα ζωή, στή ζωή τοῦ Χριστοῦ, γιά νά μεταμορφῶνεται ἡ ζωή τῶν πιστῶν σέ ζωή Χριστοῦ (Χριστοζωή).

Τό *ἁγιαστικό ἔργο* τῆς Ἐκκλησίας γίνεται μέ ὅλες, βέβαια, τίς λατρευτικές πράξεις της, πρό πάντων ὁμως μέ τά *Μυστήριά* της, πού μεταδίδουν τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τόν ἁγιασμό του. Τά Μυστήρια ἐντάσσουν στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ τήν προσωπική καί τήν κοινωνική ζωή, ἀγιάζουν τό ἀνθρώπινο πρόσωπο καί ὅλη τήν κοινωνία.

Τό *διδακτικό-προφητικό ἔργο* τῆς Ἐκκλησίας πραγματοποιεῖται μέ τό *θεῖο κήρυγμα* καί τήν *Κατήχηση*. Ἡ Ἐκκλησία μεταδίδει ἀδιάκοπα τήν αἰώνια ἀλήθεια γιά τό Θεό, τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο. Τό κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ *πίστη* της ἡ *Ὁρθοδοξία*.

1. Αὐτό δηλώνει ἡ ὁμολογία ἐκείνη τῆς Θ. Λειτουργίας: «Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός...».

Τό ποιμαντικό, τέλος, ἔργο τῆς Ἐκκλησίας ἀναπτύσσεται ὡς καθοδήγηση τῶν πιστῶν στήν προσωπική καί κοινωνική ζωή τους. Τό ἔργο, ἄρα, τῆς Ἐκκλησίας ἀγκαλιάζει καί σῶζει ὅλη τή ζωή μας.

Ἡ σημασία τῆς Ἐκκλησίας γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Ὁ ἁγ. Κυπριανός (3ος αἰώνας) εἶπε, ὅτι «ἔξω ἀπό τήν Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει σωτηρία»¹. Βέβαια ὁ Θεός θέλει νά σωθεῖ κάθε ἄνθρωπος καί βρίσκει τρόπους νά ὁδηγεῖ κάθε ἄνθρωπο στή σωτηρία. Ὁ λόγος, ὅμως, τοῦ ἁγ. Κυπριανοῦ δέν ἔχει καμιά ὑπερβολή, ἂν σκεφτοῦμε τί σημαίνει ἡ Ἐκκλησία γιά τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο. Στήν Ἐκκλησία ἐνώνεται μυστηριακά ὁ ἄνθρωπος μέ τό Χριστό, «θεώνεται». Καμιά ἄλλη θρησκεία δέν μπορεῖ νά μᾶς ἐνώσει πραγματικά μέ τό Θεό, νά μᾶς δώσει τήν ἀληθινή σωτηρία. Μόνο στήν Ἐκκλησία συναντᾷ κανεῖς πραγματικά τό Θεό στό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ². Ὁ ἀναγεννημένος «ἐν Χριστῷ» ἄνθρωπος γίνεται «καινή κτίση».

Στό Χριστό ἐνώνονται, ὅμως, ὅλοι οἱ πιστοί σέ μιά παγκόσμια κοινωνία ἀδελφοσύνης, ἰσότητος καί δικαιοσύνης. Στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ «δέν ὑπάρχει Ἰουδαῖος καί Ἕλληνας, δέν ὑπάρχει δοῦλος καί ἐλεύθερος, δέν ὑπάρχει ἄνδρας καί γυναίκα. Ὅλοι εἶναι ἴσοι μπροστά στό Χριστό» (Γαλ. 3,28). Ἡ Ἐκκλησία προσφέρει, λοιπόν, τήν ἀληθινή σωτηρία καί τήν τέλεια κοινωνία. Μέσα στήν Ἐκκλησία σῶζεται ἡ ζωή μας στήν ἐπίγεια καί αἰώνια διάστασή της. Γι' αὐτό σκοπός τῆς σαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι νά ἐνώσει ὅλο τόν κόσμο στό σῶμα του, νά τόν κάμει Ἐκκλησία.

Ἑρωτήσεις

1. Ποιά εἶναι ἡ σχέση Χριστοῦ καί Ἐκκλησίας;
2. Ποιές ἀναλογίες βρίσκεις στούς ὅρους: οἰκοδομή - ἄμπελος μέ τήν Ἐκκλησία;
3. Γιατί δέν μπορεῖ ὁ χριστιανός νά ζητᾷ ἔξω ἀπό τήν Ἐκκλησία σωτηρία;
4. Ὅταν λέμε ὅτι ὁ Χριστός θέλει «νά κάμει ὅλο τόν κόσμο Ἐκκλησία», σημαίνει αὐτό «κληρικοκρατία»;

Κείμενο

«Ὡςπερ ὁ δεσπότης τῆς Ἐκκλησίας πολλά ὀνόματα ἔχει, καί πατήρ καλεῖται, καί ὁδός καλεῖται, καί θεμέλιος καλεῖται, καί θύρα, καί ἀναμάρτητος, καί θησαυρός, καί Κύριος, καί Θεός, καί υἱός, καί μονογενής, καί μορφή Θεοῦ, καί εἰκὼν

1. Ἐπιστολή 73,21.

2. Βάση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ θείου Λόγου.

Θεοῦ καλεῖται... ἵνα μάθωμέν τι περί Θεοῦ κἄν μικρόν· οὕτω δὴ καί ἡ Ἐκκλησία πολλά καλεῖται... Ἡ Γραφή ὄρος αὐτήν καλεῖ, τό στερεόν αὐτῆς καί ἀσάλευτον δη-
λοῦσα· τό ἄφθορον, αὐτήν καλεῖ Παρθένον· τό πολυτελές, βασίλισσαν αὐτήν καλεῖ·
τό συγγενές πρὸς τόν Θεόν, θυγατέρα αὐτήν καλεῖ... μύρια ὀνόματα, ἵνα παραστήσῃ
αὐτῆς τήν εὐγένειαν».

(«Ὅπως ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας ἔχει πολλά ὀνόματα, καί ὀνομάζεται
πατέρας, καί ὁδός ὀνομάζεται, καί θεμέλιο ὀνομάζεται, καί θύρα, καί ἀναμάρτητος,
καί θησαυρός, καί Κύριος, καί Θεός, καί υἱός, καί μονογενής, καί μορφή Θεοῦ, καί
εἰκόνα Θεοῦ ὀνομάζεται... γιά νά μάθουμε κάτι γιά τό Θεό, ἔστω καί μικρό· ἔτσι
ἀκριβῶς καί ἡ Ἐκκλησία ἔχει πολλά ὀνόματα... Ἡ Γραφή τήν ὀνομάζει ὄρος, δη-
λώνοντας τή δύναμη καί σταθερότητά της· (γιά νά δηλώσει) τήν ἀφθαρσία της, τήν
ὀνομάζει Παρθένο· (γιά νά δηλώσει) τόν πλοῦτο της, τήν ὀνομάζει βασίλισσα· τή
συγγένειά της μέ τό Θεό, τήν ὀνομάζει θυγατέρα... μύρια ὀνόματα (χρησιμοποιοῖ),
γιά νά παρουσιάσει τήν εὐγενική της φύση»).

(Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὐρεθεῖς Εὐτρόπιος Ι,
Ε.Π. 52, 402).

